

Postadres:
Postbus 150
2670 AD Naaldwijk
Bezoekadres:
Laan van de Glazen Stad 1
2672 TA Naaldwijk
T 14 0174
F (0174) 673 600
E info@gemeentewestland.nl
I www.gemeentewestland.nl

Aan de raad van de gemeente Westland

UW BRIEF	UW KENMERK	ZAAK-/PROJECTNR. energietransitie	DOCUMENTNR. 20-0067608	BIJLAGE(N)
CONTACTPERSOON J.C.A.J. Straver		CLUSTER Beleid	TELEFOONNUMMER (0174) 672 415	DATUM VERZONDEN 3 JUN 2020
ONDERWERP initiatiefvoorstel flexibele energie infrastructuur				

Geachte raad,

De fracties WV, GBW en LPF hebben een initiatiefvoorstel ingediend met als doel de gehele gemeente Westland aan te wijzen als gebied waar aardgasaansluitingen voor nieuw te bouwen woningen mogelijk is. Het college van B&W heeft ten aanzien van dit initiatiefvoorstel de hiernavolgende reactie en advies.

Sinds 1 juli 2018 is de Wet Voortgang Energietransitie (Wet tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en van de Gaswet, hierna: Wet Vet) van kracht. Bij deze wet is bepaald dat de aardgasaansluitplicht voor nieuwbouw vervalt. Dit betekent dat vanaf 1 juli 2018 projectontwikkelaars, aannemers en gemeenten rekening moeten houden met het feit dat nieuw te bouwen bouwwerken niet meer mogen worden aangesloten op het aardgasnet. De vroegere verplichting voor de netbeheerder om het een ieder die hiertoe verzoekt een aansluiting op het aardgas te voorzien geldt vanaf 1 juli 2018 niet meer voor een nieuw te bouwen bouwwerk (art. 10, zesde en zevende lid, van de Gaswet). In de praktijk wordt dit gezien als een verbod tot aansluiting op het aardgasnet.

Het college van burgemeester en wethouders van een gemeente kan in uitzonderingsgeval een gebied aanwijzen waar aansluiting op het aardgastransportnet om zwaarwegende redenen van algemeen belang noodzakelijk is. Door de minister van EZK is een regeling vastgesteld waarin staat beschreven onder welke omstandigheden gebruik kan worden gemaakt van de bevoegdheid van het college:

1. wanneer het niet mogen aansluiten aan het gasnet een bedreiging vormt voor het aardgasvrij maken van een gemeente en het gemeentebestuur deze keuze plaatst in een samenhangend geheel van op elkaar afgestemde keuzes teneinde de doelstellingen van de energietransitie te bereiken;
2. wanneer de kenmerken van de fysieke omgeving of de functies van het te bouwen bouwwerk met zich brengen dat realisatie van het bouwwerk met een alternatief voor een voorziening voor aardgas vanwege wettelijke voorschriften of om technische redenen onmogelijk is en het te bouwen bouwwerk om zwaarwegende redenen van algemeen belang gerealiseerd moet worden;

3. wanneer de kosten voor de realisatie van een te bouwen bouwwerk voorzien van een alternatief voor een voorziening voor gas, in vergelijking met realisatie van een te bouwen bouwwerken met een voorziening voor aardgas dusdanig hoog zijn dat dat bouwwerk niet meer tot stand komt en dat dat bouwwerk om zwaarwegende redenen van algemeen belang gerealiseerd moet worden; of
4. in andere situaties waarin aansluiting op het gastransportnet strikt noodzakelijk is om zwaarwegende redenen van algemeen belang.

In de toelichting bij de regeling heeft de minister aangegeven dat gelet op het uitgangspunt in de wet dat nieuwbouw niet meer op aardgas wordt aangesloten en gelet op de beperkte mogelijkheid om hiervan in concrete gevallen af te wijken, het alleen mogelijk is een besluit te nemen met het oog op specifieke projecten of locaties waar één of meer te bouwen bouwwerken gerealiseerd worden. Indien een project een groot aantal bouwwerken bevat, ligt het in de reden om te beoordelen of het nodig is om voor het hele project of de hele locatie af te wijken. De minister heeft expliciet aangegeven dat het op voorhand aanwijzen van (delen van) gemeenten niet in lijn is met de wet.

De minister heeft via de ministeriële regeling derhalve uitgesloten dat een hele gemeente kan worden aangewezen als uitzondering op de wettelijke verplichting. Het feit dat de minister heeft aangegeven dat de uitzonderingssituatie niet van toepassing is op het aanwijzen van de gehele gemeente is voor het college een belangrijke reden om negatief te adviseren op dit initiatiefvoorstel.

Betrouwbare overheid:

Het getuigt niet van consistent beleid als gemeente Westland overgaat tot aanwijzing van de gehele gemeente als gebied waar aardgasaansluitingen mogelijk zijn. Het is onze ambitie om met betrokken partijen in de loop van de komende jaren een uitvoerbaar perspectief te realiseren om tot een fossielvrije energie infrastructuur te komen. Juist voor een gemeente als Westland waar het gebruik van fossiele brandstoffen (aardgas) groot is staat er één en ander op het spel. De glastuinbouwsector is grootverbruiker van aardgas en voor het imago van het glastuinbouwcluster (license to produce) is het van belang om te verduurzamen / de CO2 uitstoot te verlagen. Juist ook omdat de tuinbouwsector met de geothermie initiatieven kan voorzien in de duurzame warmtevraag (van inwoners van Westland) is het belangrijk om daadwerkelijk stappen te zetten om te komen tot energie infrastructuur zonder fossiele brandstoffen. Dit is ook de reden geweest om samen met projectontwikkelaars en Energie Transitie Partners een intentieovereenkomst te sluiten waarin is afgesproken om nieuw te bouwen woningen in Westland te voorzien van duurzame energie en niet van aardgas. Het gevolg van het aanwijzen van de gehele gemeente Westland als gebied waar een aardgasaansluiting mogelijk is zal leiden tot veel verwarring en onzekerheid omdat nagenoeg iedere burger en projectontwikkelaar een aanvraag om een aardgasaansluiting kan indienen.

Groen gas

- Initiatiefnemers stellen dat er groen gas beschikbaar is als alternatief voor aardgas. Dat is nu al beschikbaar en in de toekomst gaat er nog veel meer groen gas geproduceerd worden aldus de indieners. Tevens is er aldus de indieners kans dat waterstof gas in de toekomst als energiedrager wordt toegepast. Het aanleggen van een aardgasnet bij nieuwbouwwoningen voorkomt dat dergelijke voorzieningen in de toekomst niet worden toegepast in Westland.

De opbrengst van groen gas in Westland maar ook in de regio is ver van voldoende is om alle gebouwen / huizen in de toekomst van groen gas / waterstof te voorzien. Een deel van de

bestaande bouw zal naar verwachting op termijn over kunnen gaan op groen gas / waterstof en daar kun je, naar het zich laat aanzien, het gasnet wel voor gebruiken. Al in 2012 is voor de gemeenten in de regio Haaglanden een studie uitgevoerd naar het potentieel van biomassa. Ook voor Westland is vanuit het project Bio Base Westland onderzocht of vergisting van biomassa realistisch is. Vanwege de hoge kosten om dit biogas te produceren is er nimmer een rendabele business case mogelijk geweest. Bovendien is een probleem dat de biomassa niet beschikbaar is. Het in potentie aanwezige biomassa heeft namelijk doorgaans al een bestemming. De conclusie is dat de potentie van biomassa in de regio en in de gemeente Westland veruit onvoldoende is om woningen in Westland van biogas te kunnen voorzien, laat staan de additionele vraag voor nieuwe aansluitingen.

Ook van de toepassing van waterstof moet op korte termijn niet te veel worden verwacht. Er zijn weliswaar volop plannen voor de productie van (groen) waterstofgas, maar het is ook algemeen bekend dat het nog minimaal een tiental jaren gaat duren voordat er voldoende waterstofgas wordt geproduceerd. Te produceren waterstof zal in eerste instantie worden gebruikt voor de industriële installaties en transport (vliegtuigen, (vracht)auto's). Het gebruik van waterstofgas om woningen te verwarmen kampt naast de beschikbaarheid ook met het probleem dat waterstofgas te duur is om te gebruiken voor de verwarming van woningen.

Met het argument dat er voldoende groen gas is, nemen de indieners ons inziens een voorschot op onzekere toekomstige ontwikkelingen. Hiermee wordt niet voldaan aan het door de wetgever gestelde criterium dat er gebruik gemaakt kan worden van de aanwijzingsbevoegdheid als het gaat om dringend noodzakelijke omstandigheden die een uitzondering op de regel rechtvaardigen.

- Keuzevrijheid voor particulieren: de fracties betogen dat het van belang is dat particulieren vrije keuze moeten hebben om te kunnen kiezen voor een aardgasaansluiting dan wel een alternatieve energievoorziening.

Hierboven is al aangetoond dat het aansluiten van nieuwbouwwoningen op een groen gas voorziening gezien de potentie van de aanwezige biomassa in Westland en de regio uitermate gering is. Om nieuwbouwwoningen voor lange tijd aan te laten sluiten op aardgas strookt niet met de uitgangspunten en energietransitie doelstellingen van de gemeente. Er is dus feitelijk niet de keuze vrijheid die wordt beweerd door de fracties.

- Gelijkheid voor alle inwoners: de fracties willen geen onderscheid maken tussen eigenaren van nieuwe woningen en bestaande woningen. Vooral bij vele herontwikkelingsprojecten en inbreidingslocaties is het moeilijk uit te leggen dat een aardgasaansluiting voor nieuwe woningen volgens de Gaswet niet zou mogen. Het aanwijzen van de gehele gemeente als uitzonderingsgebied zou volgens de fracties voorkomen dat er keuzeongelijkheid gaat ontstaan. Tevens betogen de fracties dat aardgas loos bouwen mogelijk blijft.

De generieke aanwijzingsbevoegdheid maakt het mogelijk om complete nieuwbouwprojecten geheel of deels te voorzien van een aardgasnet. Bij ieder project zal weer discussie ontstaan over het aanleggen van een gasnet als (enkele) kopers of ontwikkelaars daar om verzoeken. Het ongewenste neveneffect van een generieke keuze zoals voorgesteld door de initiatiefnemers zal er toe leiden dat korte termijn beslissingen worden genomen door projectontwikkelaars die haaks staan op de wens van vele inwoners van Westland (vooral de jonge generatie) om te kiezen voor een energievoorziening die duurzaam is en op termijn betaalbaar. Voor nieuwbouw geldt bovendien dat er voldoende alternatieven zijn ten opzichte van aardgas. Niet alleen warmtenetten met de via de Warmtewet gereguleerde tarieven waardoor de energielasten niet duurder zijn dan

aardgas. Er zijn voldoende alternatieven zoals verwarming met warmtepompen. De hogere eenmalige investeringskosten (ten opzichte van een aardgasaansluiting en ketel) zijn verdisconteerd in de aankooprijzen van de woningen. Voor de nieuw te bouwen woningen in Westland geldt dat deze snel en gemakkelijk verkocht worden.

Risico's en gevolgen van besluit tot afwijken:

Het college van B&W dient een genomen besluit over een door hen aangewezen gebied te melden bij de Autoriteit Consument en Markt (ACM). De ACM zorgt dat de uitgezonderde locaties worden opgenomen in het gasregister. Het rechtsgevolg van opname in het gasregister is dat de gasaansluitplicht van netbeheerders van toepassing is. In art. 10 lid 6 aanhef en onder a van de Gaswet is bepaald dat de netbeheerder verplicht is een ieder die hiertoe een verzoek indient te voorzien van een aansluiting op het dichtstbijzijnde punt van het gastransportnet. Het komt er praktisch op neer dat de situatie van vóór 1 juli 2018 weer de standaard is. Het is dan aan de projectontwikkelaar of individuele burgers om te bepalen of de nieuwbouwwoningen worden voorzien van een aardgasaansluiting dan wel een andere energiedrager. De netbeheerder heeft geen keuze maar moet de aardgasaansluiting realiseren.

De situatie dat een projectontwikkelaar om een aardgasaansluiting verzoekt is reëel. Contractueel zal dit moeten worden vastgelegd door de projectontwikkelaar en Westland Infra. Indien het besluit van de raad in een later stadium wordt vernietigd (welke kans aanzienlijk is) en de projectontwikkelaar verplicht wordt een andere energiedrager dan aardgas (en installaties / warmteafgiftesysteem) te installeren in de woningen dan zal dat grote (financiële) consequenties hebben in de vorm van claims op Westland Infra omdat Westland Infra contractueel gehouden is de aardgasaansluiting op te leveren maar dit niet kan omdat er dan wederom een wettelijk verbod geldt op de oplevering van de aardgasaansluiting.

Niet alleen de verwarring zal groot zijn ook de financiële risico's. Te denken valt aan vertraagde oplevering van de woningen, aanpassingen aan de woningen en claims op basis van niet nagekomen contractuele verplichtingen. Als het besluit bovendien onrechtmatig is genomen zijn schadeclaims tegen de gemeente niet uitgesloten.

Er moeten zwaarwegende redenen van algemeen belang zijn om een gebied aan te wijzen waar aansluiting van nieuwbouw op het gastransportnet strikt noodzakelijk is. Deze zwaarwegende belangen zijn er niet. Aanwijzing van het hele Westland als een gebied waar aardgasaansluitingen zijn toegestaan is in strijd met de ministeriële regeling 'gebiedsaanwijzing aansluitplicht'. Temeer daar in de ministeriële regeling in de toelichting uitdrukkelijk staat vermeld dat het op voorhand aanwijzen van (delen) van gemeenten niet in lijn is met de wet. De in de regeling benoemde uitzonderingssituaties zijn niet van toepassing. Het argument van de fracties inzake de beschikbaarheid van groen gas en waterstof is niet steekhoudend.

De kans dat er bezwaren worden ingediend is groot. In de gemeente De Wolden is eenzelfde soort aanwijzingsbesluit genomen door het college. Tegen het besluit is bezwaar gemaakt door Milieudefensie.¹

Het college heeft begrip voor hetgeen partijen met het initiatiefvoorstel beogen. Er kunnen zich omstandigheden voordoen waarbij het gewenst is om aan te sluiten op het aardgasnet. Zo kan het college zich voorstellen dat bij inbreidingslocaties alternatieve energievoorzieningen dermate

¹ De bezwarencommissie van De Wolden heeft het bezwaar van Milieudefensie inmiddels toegewezen

ingrijpend zijn dat een afwijking gerechtvaardigd is. Het college is daarom bereid om bij concrete projecten in specifieke omstandigheden te overwegen een beroep te doen op de aanwijsbevoegdheid indien daar bij belanghebbenden behoefte aan is.

Tenslotte adviseert het college de raad om een uniforme openbare voorbereidingsprocedure te volgen voor het geval de raad onverminderd vast houdt aan besluitvorming inzake de aanwijsbevoegdheid. In een dergelijke procedure worden belanghebbenden in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen kenbaar te maken. De zienswijzen van belanghebbenden dienen te zijn voorzien van een motivering. Belanghebbenden kunnen na besluitvorming alleen een bezwaarschrift indienen als er in de voorbereidingsprocedure een zienswijze is ingediend. Het voordeel van een dergelijke procedure is dat het bestuursorgaan inzicht krijgt in de betrokken belangen en zienswijzen die samenhangen met de besluitvorming.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Westland,
de secretaris, de burgemeester,

A.C. Spindler

B.R. Arends

